

Parlamentul
Republicii Moldova

**Deputat în Parlamentul
Republicii Moldova**

DA nr. 27/01-103

22 februarie 2021

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA

str. Alexandru Lăpușneanu nr. 28,
Chișinău MD 2004,
Republica Moldova

SESIZARE

PRIVIND CONTROLUL CONSTITUȚIONALITĂȚII

prezentată în conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) și alin.(2) din
Constituție

08:00

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA		
Intrare Nr.	39a	
"24"	02	2021

I - AUTORUL SESIZĂRII

1. Alaiba
2. Dumitru
3. Deputat în Parlamentul Republicii Moldova
4. municipiul Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt, nr. 105

II – OBIECTUL SESIZĂRII

Obiectul sesizării îl constituie **art. 129 pct. 19)** din Codul Fiscal al Republicii Moldova.

Această normă definește conceptul de secret fiscal drept „**orice informație de care dispun organele cu atribuții de administrare fiscală, inclusiv informația despre contribuabil ce constituie secret comercial, cu excepția informației despre încălcarea legislației fiscale**”.

Consider că această normă încalcă prevederile art. 34 din Constituție - Dreptul la informație și creează riscuri pentru încălcarea art. 58 alin. (1) din Constituție, care obligă cetățenii să contribuie, prin impozite și taxe, la cheltuielile publice.

În esență, norma în cauză definește conceptul de „secret fiscal” drept fiind compusă din trei elemente:

(1) **secretul comercial** - o măsură justificată prin interesul protejat și reglementarea precisă a conceptului, însă o bună parte din această informație nu este colectată de organele de administrare fiscală;

(2) **orice altă informație** de care dispune instituția - o definiție prea largă care contravine interesului public și dreptului la informație;

(3) iar informația despre încălcările fiscale este o excepție nu constituie secret fiscal (doar încălcările constatate de autorități).

Din norma sus-menționată reiese că noțiunea de „secret fiscal” nu are o definiție legală clară, fiind compusă din secretul comercial (concept clar definit în Codul Civil al RM și necesar, însă informație de care autoritățile fiscale nu neapărat că dispun), plus o categorie nedeterminată și nedeterminabilă de informație definită vag și identificată prin sintagma „orice altă informație”. Este o definiție

excesiv de largă și abuzivă care constituie un impediment serios în calea transparenței și a interesului public, dar și a eforturilor de prevenire a corupției și evaziunii fiscale. De asemenea, norma dată e una ambiguă care creează spațiu pentru abuzuri din partea organelor fiscale și contravine principiilor constituționale.

Multiple solicitări legitime ale reprezentanților mass-media referitor la activitatea și rezultatele financiare ale unor întreprinderi de stat, de exemplu, impozitele achitate de acestea în bugetul de stat, au deseori același răspuns din partea autorităților - informația solicitată constituie „secret fiscal”, în conformitate cu definiția din legislație. Accesul la informația de interes public este refuzat membrilor societății civile cu invocarea unei norme abuzive. Acest tip de răspuns, deși este unul „legal” (conform normei sus-menționate), este clar abuziv și contravine interesului public de a lupta cu corupția, delapidarea și evaziunea fiscală, inclusiv încalcă dreptul constituțional al cetățenilor de acces la informație. Anume definirea ambiguă și excesiv de largă a noțiunii de „secret fiscal” permite acestor actori să ocolească normele și principiile transparenței și răspunderii în fața cetățenilor, iar asta, la rândul său, încalcă dreptul constituțional al cetățenilor la accesul la informație.

Actualmente, organele cu atribuții de administrare fiscală atribuie automat toată informația cu privire la cuantumul contribuțiilor fiscale la secretul fiscal. Consider și această practică un exces, care încurajează lipsa de transparență și favorizează evaziunea fiscală. Cetățenii sunt în drept să aibă accesul la informații de interes public, iar definiția largă a secretului fiscal poate fi unul din impedimentele din calea luptei cu corupția, îmbogățirea ilicită și evaziunea fiscală, dar și combaterea spălării banilor.

III – EXPUNEREA PRETINSEI ÎNCĂLCĂRI A CONSTITUȚIEI

Încălcarea dreptului privind accesul la informație (articolul 34 din Constituție):

În art. 34, Constituția în mod expres stipulează că dreptul persoanei de a avea acces la orice informație de interes public nu poate fi îngrădit, iar unicele motive din care dreptul la informație ar putea fi limitat sunt măsurile de protecție a cetățenilor sau siguranța națională. Alte motive în Constituție nu există. **Nu orice informație care la**

moment este definită legal drept secret fiscal (și deci este restricționată accesului public) constituie măsuri de protecție a cetățenilor sau de siguranță națională.

În acest sens, Codul Fiscal impune bariere adiționale din calea informației, invocând măsuri care nu sunt prevăzute în Constituție. Or, Constituția introduce anumite limite ale dreptului la informație. Asta înseamnă în același timp că nu există alte limite decât cele indicate. Exemplul țărilor democratice sugerează o regulă simplă: orice informație deținută de o instituție publică este informație de interes public.

Dreptul accesului la informația de interes public este o parte componentă a dreptului la libertatea exprimării, stipulat în **Articolul 19 al Declarației Universale a Drepturilor Omului** adoptata de Adunarea Generala a Organizației Națiunilor Unite la 10 de septembrie 1948:

Orice om are dreptul la libertatea opiniilor și exprimării; acest drept include libertatea de a avea opinii fără imixtiune din afară, precum și libertatea de a căuta, de a primi și de a răspândi informații și idei prin orice mijloace și independent de frontierele de stat.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului recunoaște importanța accesului la informație pentru protejarea dreptului la libertatea de exprimare, consfințit în articolul 10 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului:

Orice persoană are dreptul la libertate de exprimare. Acest drept include libertatea de opinie și libertatea de a primi sau a comunica informații ori idei fără amestecul autorităților publice și fără a ține seama de frontiere.

Articolul 34 din **Constituția Republicii Moldova** consolidează acest deziderat:

Dreptul persoanei de a avea acces la orice informație de interes public nu poate fi îngrădit.

Dreptul la accesul la informație, fiind un drept inalienabil al cetățeanului, parte a Declarației Universale a Drepturilor Omului (dreptul la „a căuta și primi informații”, art. 19) poate fi limitat, însă situațiile în care acesta e limitat trebuie definite clar în legislație. „Secretul fiscal” nu este definit clar în legislație.

Aceste restricții trebuie să urmărească un scop legitim și să fie proporționale și necesare într-un stat democratic, în caz contrar ele

încalcă direct unul din drepturile de bază ale cetățenilor - dreptul de a avea acces la informația publică. „Secretul fiscal” în actuala redacție nu este o restricție proporțională și nici necesară, iar practica demonstrează că informația de interes public e restricționată sub pretextul secretului fiscal.

Cel mai des accesul la informație este restricționat fie pentru protecția vieții private, fie din motive legate de securitate națională.¹ Nu orice informație care la moment este calificată drept secret fiscal, constituie măsuri de protecție a vieții private sau a securității naționale.

Convenția Consiliului European privind accesul la documente oficiale definește securitatea națională, apărarea sau viața privată drept principalele limitări pentru interesul public. Faptul că securitatea și apărarea noastră colectivă sau viața privată a fiecăruia din noi ar putea fi afectate negativ în urma publicării unei informații trebuie respectat și acceptat. Totuși, este responsabilitatea instituțiilor să delimiteze prin criterii clare aceste situații, în caz contrar riscăm, sub pretextul protecției vieții private sau securității naționale, să protejăm evazionismul, delapidările, corupția și conflictele de interese, lucru care se întâmplă în Republica Moldova. Astfel, potrivit principiilor fundamentale ale drepturilor omului dar și normei constituționale, aceste limitări ale exercițiului dreptului la acces la informații trebuie să fie prevăzute de lege, să urmărească un interes legitim (securitatea, ordinea publică, protecția drepturilor altor persoane, etc.) dar și să fie necesare într-o societate democratică pentru protejarea acestor interese (să se respecte proporționalitatea dintre limitarea dreptului și interesul legitim protejat).

Articolul 54 din Constituție prevede că restrângerile în exercitarea drepturilor constituționale sunt constituționale doar în măsura în care sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției. Definiția actuală a „secretului fiscal” care constituie obiectul prezentei sesizări nu respectă acest principiu.

Un element constitutiv de bază și o garanție minimă a unui stat democratic, dar și a politicilor de prevenire a corupției, este transparența și accesul la informația de interes public. Aceasta

¹https://watch.cpr.md/wp-content/uploads/2018/10/CPR-Moldova_Ghid_practic_transparenta.pdf

contribuie la edificarea încrederii dintre stat și cetățean, la promovarea responsabilității și a responsabilizării guvernanților, dar și la asigurarea unui anumit grad de previzibilitate a statului. Or, **informația produsă de instituțiile statului este de fapt produsă din banii contribuabililor și este un bun public**, iar restricționarea accesului la aceasta trebuie să fie în baza unor argumente clare și convingătoare. Statul Republica Moldova restricționează abuziv și excesiv accesul la informație prin edificarea unor bariere nejustificate cum ar fi prevederi arbitrare asemeni definiției secretului fiscal. Atunci când statul instituie bariere legale în calea transparenței, accesul la informație va suferi inevitabil, iar odată cu asta va fi încălcat un drept de bază al cetățenilor și se crează condiții prielnice pentru corupție și încălcarea normelor democratice și constituționale.

Dreptul privind accesul la informație a constituit preocuparea comunității internaționale, fiind înscris în actele internaționale referitoare la drepturile omului². Constituția Republicii Moldova are un șir de articole tangențiale dreptului la informație³. Jurisprudența Curții Constituționale a statuat câteva principii privind dreptul la informație.

Dreptul la informație este un drept fundamental al persoanei⁴, deoarece dezvoltarea persoanei în societate, exercitarea libertăților prevăzute de Constituție, inclusiv libertatea gândirii, a opiniei, a creației, a exprimării în public prin cuvânt, imagine sau prin alt mijloc posibil, presupune și posibilitatea de a recepționa informații asupra vieții sociale, politice, **economice**, științifice, culturale etc.

Conform jurisprudenței Curții Constituționale, accesul persoanei la orice informație de interes public cuprinde⁵:

- dreptul persoanei de a fi informată prompt, corect și clar asupra măsurilor preconizate și mai ales asupra măsurilor luate de autoritățile publice;

² Declarația Universală a Drepturilor Omului (art. 19); Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice (art. 19); Rezoluții adoptate în cadrul ONU privind: măsurile de facilitare a accesului la informație și transmiterii ei peste frontiere; măsurile de liberă publicare și liberă recepționare a informației; crearea unui organism permanent care să favorizeze libera circulație a informației; Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale (art. 10); Recomandarea Rec (2002)2 privind accesul la documentele publice, adoptată de Comitetul Miniștrilor al CE

³ Art. 23 (Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle), art. 31 (Libertatea conștiinței), art. 32 (Libertatea opiniei și a exprimării), art. 37 (Dreptul la un mediu înconjurător sănătos), art. 39 (Dreptul la administrare), art. 52 (Dreptul de petiționare), art. 54 (Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți);

⁴ HCC nr. 19 din 16.06.1998 (MO nr. 174-176/1331 din 20.12.2002);

⁵ HCC nr. 1 din 11.01.2000 (MO nr. 8-9/3 din 20.01.2000);

- accesul liber la sursele de informare publică;
- posibilitatea persoanei de a recepționa direct și în bune condiții emisiunile radiofonice și televizate;
- obligația autorităților publice de a crea condițiile materiale și juridice necesare pentru difuzarea liberă și amplă a informației de orice natură.

Pentru ca persoana să-și poată forma o opinie despre viața social-politică, este necesar să i se asigure **accesul în instituțiile publice și la informațiile publice**, la documente oficiale, la orice alte acte etc. Respectarea acestui drept presupune interdicția îngrădirii lui, indiferent de motive și situații, iar alin. (1) al art. 34 din Constituție prevede expres anume interdicția îngrădirii dreptului la informație.

Principalul act juridic aplicabil în Republica Moldova pentru domeniul abordat este Legea organică nr. 982-XIV din 11.05.2000 privind accesul la informație. Conform acestei legi, **sunt considerate informații oficiale toate informațiile aflate în posesia și la dispoziția furnizorilor de informații, care au fost elaborate, selectate, prelucrate, sistematizate și/sau adoptate de organe ori persoane oficiale sau puse la dispoziția lor în condițiile legii de către alți subiecți de drept.**

Recomandarea Rec (2002)2 a Consiliului Europei definește „**documentele publice**” ca fiind „orice informații înregistrate sub orice formă, elaborate sau primite și deținute de către autoritățile publice și care **au o legătură cu funcția administrativă**, excepție făcând documentele care sunt în curs de pregătire”.

Conform art. 34 alin. (2) din Constituție, autoritățile publice⁶, potrivit competențelor ce le revin⁷, sunt obligate să asigure informarea corectă asupra treburilor publice⁸ și asupra problemelor de interes

⁶ În categoria „autorități publice” se includ organele puterii de stat în diversitatea lor (atât la nivel central, cât și local), precum și celelalte structuri și instituții care îndeplinesc funcții auxiliare, dar care sunt indispensabile organelor puterii;

⁷ Prevederea arată că orice autoritate publică este îndreptățită și în același timp obligată să informeze asupra treburilor (problemelor) publice care țin numai de competența sa, precum și să informeze cetățenii asupra problemelor personale pe care este competentă să le examineze și asupra cărora este competentă să ia decizii. Totodată, este inadmisibilă intervenția unei autorități publice în sfera de competență a altei autorități, chiar dacă solicitantului i se creează impresia că i se refuză soluționarea problemei și i se limitează accesul la informație;

⁸ Noțiunea „treburi publice” presupune informarea corectă asupra hotărârilor și acțiunilor întreprinse de autorități în legătură cu problemele ce vizează un cerc larg de persoane: întreaga populație, locuitorii unei unități administrativ-teritoriale, reprezentanții unei anumite profesii, ai unui grup social, ai unei confesiuni, ai unei comunități locale etc;

personal⁹. Informarea trebuie să fie „corectă”, adică veridică și obiectivă. Legea privind accesul la informație stabilește, în art. 5 alin. (2), că furnizori de informații, adică posesori de informații oficiale, obligați să le furnizeze solicitanților, sunt: autoritățile publice centrale și locale (autoritățile administrației de stat prevăzute în Constituția Republicii Moldova); instituțiile publice centrale și locale; organizațiile fondate de stat în persoana autorităților publice și finanțate de la bugetul de stat, care au atribuții de administrare, social-culturale și atribuții cu caracter necomercial; persoanele fizice și juridice care, în baza legii sau în bază de contract cu autoritatea publică ori cu instituția publică, sunt abilitate cu gestionarea unor servicii publice, culeg, selectează, posedă, păstrează, dispun de informații oficiale. Prezentarea informațiilor de către autoritățile publice competente este garantată nu numai de Legea privind accesul la informație, dar și de alte legi implementate în sistemul de drept al Republicii Moldova¹⁰.

Informația cu privire la contribuția financiară achitată la bugetul de stat de către o persoană fizică sau juridică, nu este în stare să prejudicieze drepturile și interesele legitime ale cetățenilor și nu poate constitui o violare a vieții private, intime și familiale. Respectiv această informație nu poate fi exceptată conform art. 8 din Legea nr. 982/2000, deci constituie o informație de interes public. Ba mai mult, experiența statelor dezvoltate demonstrează că accesul liber la asemenea informații de către cetățeni și instituțiile mass-media contribuie substanțial la contracararea fenomenului de îmbogățire ilicită și a evaziunii fiscale, curmând corupția din societate.

Totodată, cuantumul impozitelor achitate de către persoanele fizice și juridice nu poate constitui secret comercial, ori prin secret comercial se înțeleg informațiile ce nu constituie secret de stat, care țin de producție, tehnologie, administrare, de activitatea financiară și de altă activitate a agentului economic, a căror divulgare (transmitere, scurgere) poate să afecteze negativ interesele agentului economic.

La data de 11 iunie 2020, în calitate de Deputat în Parlamentul Republicii Moldova, am înregistrat în Parlament cu titlu de inițiativă legislativă proiectul de lege nr. 237¹¹ prin care am propus introducerea expresă a prevederii conform căreia „cuantumul contribuției fiscale” nu

⁹ Sintagma „probleme de interes personal” semnifică informarea corectă și promptă a cetățeanului, a oricărei alte persoane fizice, indiferent de cetățenie și stare socială, asupra acțiunilor și măsurilor pe care le ia autoritatea publică în legătură cu problemele lui personale;

¹⁰ Legea presei nr. 243-XIII din 26.10.1994 (MO nr. 2/12 din 12.01.1995), art. 3, 20; Codul audiovizualului, Legea nr. 260-XVI din 27.07.2006 (MO nr.131-133/679 din 18.08.2006), art. 1, 10;

¹¹<http://parlament.md/ProcesulLegislativ/Proiectedeactelelegislative/tabid/61/LegislativId/5093/lanuage/ro-RO/Default.aspx>

este considerat drept secret fiscal. În urma avizării proiectului de Lege de către Guvernul Republicii Moldova, prin avizul nr. 31-06-8706 din 23 septembrie 2020 (anexat), acesta nu a susținut inițiativa legislativă, motivând că secretul fiscal se atribuie la date cu caracter personal protejate prin Legea nr. 133/2011. Consider că o asemenea abordare, depășește competențele Guvernului Republicii Moldova, ori în Legea nr. 133/2011 acest fapt nu este prevăzut, aceasta definind doar secretul de stat și secretul profesional, iar sintagma de secret fiscal lipsește în întreaga lege. Totuși, motivația oferită în avizul guvernului este o ilustrare în plus a modului în care autoritățile limitează accesul la informația de interes public, inclusiv prin invocarea normelor neaplicabile.

Guvernul Republicii Moldova nu poate interpreta legile după bunul său plac, pentru că astfel își depășește competențele. Conform Legii nr. 100 din 22.12.2017 cu privire la actele normative art. 72 alin. (1) prevede că actele de interpretare oficială a Constituției Republicii Moldova și a legilor constituționale sunt adoptate de către Curtea Constituțională iar alin. (2) prevede că interpretarea oficială a legilor, altele decât cele menționate la alin. (1), se realizează exclusiv de către Parlament prin adoptarea legilor de interpretare.

Articolul 58. Contribuții financiare

(1) Cetățenii au obligația sa contribuie, prin impozite și prin taxe, la cheltuielile publice.

(2) Sistemul legal de impuneri trebuie să asigure așezarea justă a sarcinilor fiscale.

Definiția actuală a secretului fiscal încalcă principiile articolului 58 alin. (1), conform căruia cetățenii au obligația să contribuie, prin impozite și taxe, la cheltuielile publice și constituie un risc în aplicarea acestei obligații din cauza ambiguității generate de norma dată. Din cauza unei definiții abuzive, statul Republica Moldova nu oferă suficientă transparență în domeniul fiscal, iar obligația agenților economici de a contribui prin impozite și taxe la cheltuielile publice nu poate fi menținută și aplicată calitativ.

Conform art. 58 alin. (1) din Constituție, **cetățenii au obligația să contribuie, prin impozite și prin taxe**, la cheltuielile publice. Legislațiile țărilor democratice și actele internaționale referitoare la drepturile și libertățile fundamentale ale omului conțin o astfel de stipulație (cu valoare de principiu). Contribuția persoanelor fizice și juridice la cheltuielile publice este o îndatorire constituțională și se

realizează prin plata impozitelor și taxelor.

Deși textul constituțional se referă nemijlocit la cetățeni, avem în vedere și subiectele colective de drept – persoanele juridice. O asemenea concluzie se impune datorită faptului că toți sunt obligați să respecte legea, inclusiv subiectele colective de drept constituite din persoane fizice (cetățeni). Cu alte cuvinte, obligația unei persoane juridice de a plăti impozite este suportată, deși indirect, de cei în al căror folos persoana juridică își administrează și valorifică bunurile, patrimoniul, proprietatea sa¹². Deși norma constituțională operează cu noțiunea de cetățean, art. 13 din Codul fiscal nr. 1163 din 24.04.1997¹³ definește ca subiecți ai impunerii:

- a) persoanele juridice și fizice rezidente ale Republicii Moldova;
- d) persoanele fizice, cetățeni străini și apatrizi, care obțin venit din orice surse aflate în Republica Moldova.

Pentru a-și îndeplini rolul și funcțiile, statul are nevoie de resurse financiare colectate într-un mod clar, transparent și previzibil. În acest scop, statul repartizează responsabilitatea acoperirii cheltuielilor de care are nevoie, între persoanele fizice și juridice în cel mai echitabil mod posibil. Instrumentul financiar prin care statul efectuează această repartizare este obligația fiscală, adică plata impozitelor și taxelor. Înainte de utilizarea acestora, statul are responsabilitatea de a stabili proveniența mijloacelor financiare în raport cu sarcinile și funcțiile sale. Aceasta este esența procesului bugetar - un exercițiu transparent, democratic, care are loc anual în Republica Moldova. Veniturile și cheltuielile publice, fiind parte centrală a construcției unui stat, sunt componente esențiale ale normelor constituționale.

Impozitele și taxele. Acestor noțiuni nu li se poate da o definiție exhaustivă. Anumite trăsături și caracteristici însă permit să fie determinate componentele lor esențiale definite la art. 6 din Codul Fiscal nr. 1163-XIII din 24.04.1997. Conform prevederilor Codului, impozitul este o plată obligatorie cu titlu gratuit, care nu ține de acțiuni determinate și concrete ale organului împuternicit sau ale persoanei lui cu funcții de răspundere pentru sau în raport cu contribuabilul. Se mai poate spune că impozitul este un instrument, cu ajutorul căruia statul își mobilizează resursele financiare pentru îndeplinirea funcțiilor sale specifice și reprezintă o importantă sursă de finanțare a cheltuielilor publice. Cu alte cuvinte, impozitele sunt considerate a fi însăși sursa de

¹² A se vedea în acest sens Constituția României, comentată și adnotată, RA „Monitorul Oficial“, București, 1992, p. 127;

¹³ Republicat: MO, Ediție specială din 08.02.2007, p. 4;

existență a statului¹⁴. Impozitul este o contribuție financiară obligatorie cu titlu nerambursabil, datorată, conform legii, bugetului de stat de către persoanele fizice și juridice pentru veniturile pe care le obțin sau bunurile pe care le posedă¹⁵.

Relațiile ce țin de impozitele și taxele enumerate mai sus sunt reglementate de Codul Fiscal și de alte acte normative adoptate în conformitate cu acesta. La stabilirea impozitelor și taxelor se determină: subiecții impunerii; obiectele impunerii și baza impozabilă; cotele impozitelor și taxelor; modul și termenele de achitare a impozitelor și taxelor; facilitățile privind impozitele și taxele sub formă de scutire parțială sau totală ori de cote reduse.

Impozitele și taxele, percepute în conformitate cu legislația fiscală, reprezintă principala sursă de venit a bugetului. În condițiile cadrului normativ actual această sursă este dominată de o obscuritate nejustificată din cauza unei definiții excesiv de largi a noțiunii de secret fiscal.

Conform alin. (2) din articolul 58 din Constituție, sistemul legal de impuneri trebuie să asigure distribuirea justă a sarcinilor fiscale. În acest fel, Constituția prevede o limită a obligației de a contribui la cheltuielile publice. Această limită este o garanție constituțională suplimentară a dreptului de proprietate, deoarece orice contribuție reprezintă o lezare a dreptului respectiv. În anumite limite însă, astfel de atingeri sunt admisibile și pe deplin legale. Prin distribuirea justă a sarcinilor fiscale se înțelege subordonarea sistemului de impozite și taxe unui principiu de echitate. De asemenea, se dă formă juridică principiului de justiție socială, care corespunde caracterului social al economiei statului, ținând seama de necesitatea de protecție a păturilor social-vulnerabile¹⁶. Cu alte cuvinte, Constituția obligă să se facă o diferență între cetățenii țării în funcție de venitul pe care aceștia îl au și de cheltuielile la care sunt supuși.

Astfel întru neadmiterea abuzurilor din partea organelor cu atribuții de administrare fiscală atât la calcularea echitabilă, perceperea contribuțiilor fiscale cât și la aplicarea facilităților, reducerilor și înlesnirilor parțiale sau totale de la plata impozitelor și contribuțiilor fiscale, este necesar ca accesul la informația de interes public să prevaleze, iar norma de „secret fiscal” să nu fie aplicată abuziv în

¹⁴ Tatiana Manole, *Finanțele publice locale. Teorie și aplicații*, Editura Cartier, Chișinău, 2000, p. 53;

¹⁵ Dan Drosu Șaguna, *Drept financiar și fiscal*, vol. 2, Editura Oscar Print, București, 1997, p. 102;

¹⁶ A se vedea Constituția României, comentată și adnotată, ed. cit., p. 127.

legislație, în detrimentul transparenței.

Prin **Hotărârea Curții Constituționale nr. 29 din 14 decembrie 2019**, Curtea Constituțională a reținut că restricționarea accesului la informațiile ce vizează persoanele fizice, cetățeni ai Republicii Moldova, care au declarat voluntar bunurile conform Legii nr. 180/2018 privind declararea voluntară și stimularea fiscală (lista nominală a persoanelor, valoarea bunurilor declarate, suma totală a taxei de declarare voluntară a bunurilor, lista nominală a persoanelor care au beneficiat de stimulări fiscale etc.) este neconstituțională. **Deși această informație, conform legislației în vigoare, constituia secret fiscal, Curtea a considerat că informația dată este de interes public.**

Curtea a menționat că, potrivit articolului 34 alin. (1) și (2) din Constituție, dreptul persoanei de acces la orice informație de interes public nu poate fi îngrădit. Potrivit competențelor ce le revin, autoritățile publice sunt obligate să asigure informarea corectă a cetățenilor cu privire la treburile publice și la problemele de interes personal. Dreptul de acces la orice informație vizează modul, mijloacele și condițiile în care se realizează administrarea treburilor de stat și dreptul de a difuza astfel de informații (HCC nr. 19 din 22 iunie 2015, §§ 31-32).

Curtea a notat că dreptul la informație este dreptul de a solicita informații de la autoritățile și instituțiile publice. Acest drept comportă două aspecte: dreptul de a solicita și dreptul de a primi informații. În acest sens, orice autoritate și/sau instituție publică este obligată să ofere informațiile solicitate, atât timp cât nu există un motiv legitim de a refuza aceste solicitări (HCC nr. 19 din 22 iunie 2015, §§ 34-35).

Curtea a subliniat că dreptul de acces la informații de interes public, garantat de articolul 34 din Constituție, reprezintă o *lex specialis*, raportat la dreptul la libera exprimare, garantat de articolul 32 din Constituție, care reprezintă cadrul general pentru acesta. Legătura dintre articolul 32 și articolul 34 din Constituție este deosebit de relevantă acolo unde autoritățile statului interferează cu dreptul de acces la informații, pentru că solicitarea accesului la informații se face în vederea comunicării acestora publicului. Prin urmare, principiile generale aplicabile articolului 32 operează, *a fortiori*, în cazul articolului 34 din Constituție.

Astfel, Curtea urmează să analizeze **dacă măsurile legislative urmăresc un scop legitim** permis de Constituție (a se vedea HCC nr. 19 din 22 iunie 2015, §§ 49-50).

Esența acestui caz, constă în exercițiul a două drepturi fundamentale concurente: dreptul „câinilor de pază” ai societății democratice de acces la informații de interes public și dreptul persoanelor la viață privată.

Ambele drepturi sunt protejate de Constituție, prin articolul 34 și, respectiv, prin articolul 28. Niciunul dintre aceste drepturi nu este absolut. Fiecare poate fi supus restricțiilor, *inter alia*, pentru protecția drepturilor altor persoane, după cum prevede articolul 54 alin. (2) din Constituție. Mai mult, Constituția Republicii Moldova nu stabilește o ierarhie *a priori* între aceste drepturi. Ca o chestiune de principiu, ele merită un respect egal (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Von Hannover v. Germania (nr. 2)* [MC], 7 februarie 2012, § 106). Prin urmare, ele trebuie puse în balanță de o manieră care le recunoaște importanța într-o societate bazată pe pluralism, pe toleranță și pe spiritul deschis, așa cum trebuie să fie societatea din Republica Moldova.

IV – CERINȚELE AUTORULUI SESIZĂRII

În temeiul celor expuse mai sus, în baza art. 135 alin.(1) lit. a) din Constituția Republicii Moldova, a art. 4 alin.(1) lit. a) și art. 25¹ al Legii cu privire la Curtea Constituțională, și a art. 4 alin.(1) lit. a) și art. 7¹ al Codului jurisdicției constituționale, solicit Înaltei Curți următoarele:

1. Declararea drept neconstituțional a art. 129 pct. 19) din COD nr. 1163-XIII din 24.04.1997 Codul Fiscal al Republicii Moldova, Republicat în temeiul Hotărîrii Parlamentului nr. 1546-XIII din 25.02.1998 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1998, nr.26-27, art.176.

V - DECLARAȚIA ȘI SEMNĂTURA

Declar pe onoare ca informațiile ce figurează în prezentul formular de sesizare sunt exacte.

Data 22 februarie 2021

Semnătura

Dumitru Alaiba (semnat electronic)